

PROGRAMMA LEREN
VOOR DUURZAAMHEID

Amsterdam, november 2001

Samenstelling namens het programmamanagement:
Elisabeth van der Steenhoven

NCDO Postbus 18184
1001 ZB Amsterdam
Telefoon (020) 5503 564
Fax (020) 6208 716
E-mail: e.vd.steenhoven@ncdo.nl

**PROJECTEN LANDELIJK PROGRAMMA
LEREN VOOR DUURZAAMHEID
2000 - 2001**

I. Speerpunt Maatschappelijke Integratie

Leren met Lef (2000)

Het 'Good-practice' boek: de brochure 'Leren met Lef' belicht een twaalfstal goede voorbeelden waarin leerprocessen rond duurzaamheid in de praktijk zichtbaar zijn. Per provincie is één project beschreven. De brochure is 16 november 2000 gepresenteerd tijdens de eerste Jaarconferentie Leren voor Duurzaamheid. De provincies hebben de beschikking gekregen over een specifieke oplage die zij kunnen inzetten voor hun activiteiten in het kader van Leren voor Duurzaamheid. De brochure kan worden opgevraagd bij de NCDO. De brochure is gemaakt door de NCDO en had een oplage van 1500. Elke provincie heeft 100 exemplaren ontvangen, de resterende exemplaren zijn door de NCDO onder (potentiële) LvD- samenwerkingspartners verspreid. Momenteel is het Good-Practice boek in herdruk.

Organisatie: NCDO

Postbus 18184

1001 ZB AMSTERDAM

020-5503555

info@ncdo.nl

Kennisnetwerk Duurzaam Wonen (2000, 2001)

Het wijkbureau Leidsche Rijn, (vinexlocatie bij Utrecht), organiseert in opdracht van de Stuurgroep de opbouw van een kennisnetwerk tussen en met grootschalige bouwlocaties in Nederland. Op veel nieuwbouwlocaties wordt duurzaam gebouwd. Steeds vaker komt daarbij ook de term 'duurzaam wonen' naar voren: hoe gaan de (toekomstige) bewoners om met de duurzame ambities van hun wijk. Het kennisnetwerk heeft als doel kennis en ervaring over communicatie over duurzame kwaliteit op grote nieuwbouwlocaties uit te wisselen. Dit initiatief past in het kader van samenwerkende landelijke partners uit verschillende maatschappelijke sectoren.

Organisatie: Wijkbureau Leidsche Rijn,

dhr. Th. Kuijpers,

Verlengde Vleutenseweg 32 a

3541 BG UTRECHT

030-2958650

t.kuijpers@utrecht.nl

Bondgenoten (2001)

In 2001 is het bondgenotenproject van start gegaan. Interessant hieraan is dat het zowel inhoudelijk innovatief is (via o.a. het mondiaal aspect van duurzaamheid wordt de link naar migrantenorganisaties gelegd) als wat doelgroep betreft (jongeren, minderheden). Drie koepelverenigingen betrekken via uiteenlopende middelen hun achterban bij LvD. De partners geven aan dat het nog te vroeg is om de resultaten te beoordelen. Wel wordt aangegeven dat de reflectie over de invulling van 'duurzaamheid', ieder vanuit zijn/haar eigen uitgangspunt, als belangrijk wordt ervaren.

NJMO

dhr. M van Ewijk

Postbus 19269

DG UTRECHT

030-2316833

Nederland Bekent Kleur
dhr. B. van Perlo
1040 LC AMSTERDAM
020-6897555

Campagnebureau En dan nu: Echte Welvaart
mw. A. de Vries
mw. R. Lucassen
Donkerstraat 17
3511 KB UTRECHT
030-2331328

Sleutelfigurenbijeenkomsten (2001)

Het sleutelfigurenproject, dat oorspronkelijk in 2000 was gepland, is procesmatig innovatief door de manier waarop Lvd-actoren als intermediair tussen nieuwe actoren gaan fungeren en dient uiteindelijk te leiden tot verbreding van het programma. Provinciale Lvd-actoren wisselen onderling ervaringen uit en leggen contact met lokale bedrijven, vakbonden, ontwikkelings- en vrouwen organisaties op basis van praktische voorstellen. Zij vervullen de rol van 'business angels'. Deelnemers zijn o.a. CORDAID, Forum, FNV, KvK en 'de Bundeling' (bewonersparticipatie) en de provinciale verantwoordelijken.

Organisatie: Podium
Mevrouw M. Nauta
Domstraat 6
3500 BN URECHT
030-2393239
nauta@podium.nl

Bedrijven en Lvd (2001)

Gestart is met de organisatie van een bijeenkomst waarin vertegenwoordigers van het bedrijfsleven gezamenlijk een strategisch advies formuleren ten behoeve van stimulering van betrokkenheid van deze sector bij Leren voor Duurzaamheid.

Organisatie: Hageman & Van Hezik
De heer E. van Hezik
Zeestraat 71
2518 AA DEN HAAG
070-3653283
ernest@codenamefuture.nl

Publiciteit (2001)

Er worden in verschillende reguliere huisorganen, landelijke tijdschriften openingen gezocht artikelen over Leren voor Duurzaamheid geplaatst te krijgen.

Organisatie: Bureau M&O
De heer H. van de Veen
Utrechtsestraat 138 III
1017 VT AMSTERDAM
020-6274664
bmo@compaqnet.nl

Journalistieke verkenningen mondiale aspecten LvD (2001)

Gezien het feit dat de mondiale dimensie onderbelicht blijft in het programma, schrijven een aantal journalisten verkenningen over de relatie mondiaal – duurzaam.

Organisatie: International Centre for Integrative Studies (ICIS)

Universiteit Maastricht

Mevrouw M. Partouns

Postbus 616

6200 MD MAASTRICHT

043-3882662

icis@icis.unimaas.nl

II. Bestuurlijke Verankering

Inventarisatie LvD op de departementen (2000)

In opdracht van de Stuurgroep is NovioConsult in 2000 gestart met een strategische analyse van het Programma LvD en de koppelingsmogelijkheden met duurzaamheidsbeleid op rijksniveau. Begin 2001 is de analyse 'Maak kennis' besproken in de Stuurgroep.

Organisatie: NovioConsult

De heer R. Kieft

Postbus 256

6500 AG NIJMEGEN

024-3813333

r.kieft@novioconsult.nl

Profilering programma LvD (2001)

Overheden zien Leren voor Duurzaamheid als noodzakelijk en kansrijk segment in het sociaal instrumentarium, gericht op het versterken van het streven naar duurzaamheid. De betrokken overheden, rijk, provincies, gemeenten en waterschappen, stimuleren en faciliteren deze activiteiten. Voorts wordt er gezocht naar de mogelijkheden voor 'koppeling' van LvD aan andere interdepartementale en/of interbestuurlijke initiatieven.

Om deze ambitie waar te maken, is gestart met de ontwikkeling van een heldere profilering van het programma in de volle breedte. De resultaten worden op 15 november tijdens de tweede jaarconferentie LvD gepresenteerd.

Organisatie: Brekend Vaatwerk

Mevrouw E.R. Kuipers

Postbus 16625

1001 RC AMSTERDAM

020-6247743

info@brekendvaatwerk.nl

Minisymposium Nationale Strategie Duurzame Ontwikkeling (2001)

LvD zoekt momenteel aansluiting bij de NSDO waarmee o.a. wordt beoogd de betrokkenheid van politieke actoren en intergaal beleid te bevorderen. Er is een bijeenkomst georganiseerd waarin vertegenwoordigers van diverse kennisinstituten over de nationale strategie duurzame ontwikkeling in debat zullen gaan met de NSDO projectgroep. Er is een verslag.

Organisatie: NovioConsult

De heer R. Kieft

Postbus 256

6500 AG NIJMEGEN

024-3813333

r.kieft@novioconsult.nl

Deelname in een boek over de DTO-strategie (2001)

Leren voor Duurzaamheid wordt als thema- en leergebied opgenomen in de bundel die wordt samengesteld ter gelegenheid van de afronding van het DTO-project (Duurzame Technologische Ontwikkeling). Verschijning in de zomer van 2002.

Organisatie: Joost van Kasteren

Laan van Oostenburg 45

2271 AN Voorburg

070-3874027

joost@joostvankasteren.nl

Praktijkvoorbeelden LvD – 7x7 (2001)

Een onderzoek naar diverse bestuurlijke niveaus waarop Leren van Duurzaamheid invloed heeft, dan wel kan hebben, zal leiden tot een publicatie waarin 7 x 7 goede voorbeelden worden beschreven

Organisatie: NovioConsult

De heer R. Kieft

Postbus 256

6500 AG NIJMEGEN

024-3813333

r.kieft@novioconsult.nl

III. Onderwijs

DOOR! (2000, 2001)

De Stichting Educatief Ontwerpen ontwikkelt een cd-rom en internettoepassing gericht op het zelf ontwerpen van onderwijs voor docenten in het Voortgezet Onderwijs. De inhoud bestaat deels uit de resultaten van de onderwijsactiviteiten die in het kader van de NME-Extra Impuls zijn ontwikkeld. De Digitale Onderwijs Ontwerpruimte (DOOR!) is gestart met implementatie van het programma en betreft hierin verschillende Provincies. DOOR! is in 2001 voortgezet en uitgebreid zodat koppelingsmogelijkheden met andere programma's zijn ontstaan.

Organisatie: Stichting Educatief Ontwerpen

De heer E. Vos

Doelenstraat 29

2801 PW GOUDA

0182 – 523 624

e.vos@educatief-ontwerpen.nl

www.leren-voor-duurzaamheid.nl

Globe (2000, 2001)

SME MilieuAdviseurs is in Nederland de uitvoerder van het internationale onderwijsproject Globe. Via de internetsite kunnen leerlingen uit diverse landen in de wereld de resultaten van onderzoek dat zij in hun omgeving doen, uitwisselen met andere landen. In opdracht van de Stuurgroep wordt gewerkt aan het verbreden van de inhoud van de site naar “leren voor duurzaamheid”.

Organisatie: SME MilieuAdviseurs

dhr. M. van Yperen

Australiëlaan 14

3507 LA UTRECHT

030-2802444

Expertmeetings Duurzaamheidsonderwijs (2001)

In september en oktober 2001 is een tweetal expertmeetings georganiseerd over de mogelijkheden voor duurzaamheidsonderwijs in Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs. De strategische adviezen voor het onderwijs worden in een rapportage vastgelegd.

Organisatie: NCDO i.s.m. Universiteit van Utrecht, Centrum voor Educatief Onderzoek

Postbus 18184

1001 ZB AMSTERDAM

020-5503555

info@ncdo.nl

IV. Kennismanagement

Strategisch advies kennismanagement LvD (2000)

In opdracht van de Stuurgroep heeft HECT-Consultancy een strategisch advies opgesteld ten behoeve van de inrichting van kennismanagement in het Programma Leren voor Duurzaamheid. Op basis van dit advies zijn begin 2001 verschillende activiteiten gestart.

Organisatie: HECT-Consultancy

De heer F. Hesselink

Gerard Doustraat 3

3583 SE UTRECHT

030 – 2511 948

hesselink@knoware.nl

Jaarconferentie LvD 2000

Op 16 november 2000 vond in het Filmmuseum te Amsterdam de eerste jaarconferentie LvD plaats. Via gerichte uitnodigingen participeerden 80 regievoerders uit de Provincies en het Landelijk programma. Na diverse inleidingen van deskundigen op het terrein van *leren* en *duurzaamheid* volgde een middaggedeelte met verschillende workshops. De conferentie heeft een positieve impuls gegeven aan de direct betrokkenen bij het Programma Leren voor Duurzaamheid. Een verslag van de conferentie is opgenomen in een special van Spring.

Organisatie: NCDO

Postbus 18184

1001 ZB AMSTERDAM

020 – 5503 555

info@ncdo.nl

De Verdieping (2000)

Onder de titel “de Verdieping” is een drietal bijeenkomsten gerealiseerd, waarin de leden van de Stuurgroep en experts uit diverse disciplines (wetenschap, bedrijfsleven) nader ingingen op verdieping van kennis van leerprocessen op het terrein van; maatschappelijke integratie, bestuurlijke verankering en het mondiaal aspect van duurzaamheid. Ter voorbereiding van de verschillende bijeenkomsten werd tevens een digitale discussie gevoerd. Het verslag van de bijeenkomsten is verkrijgbaar bij de NCDO.

Organisatie: NCDO

Postbus 18184

1001 ZB AMSTERDAM

020-5503555

info@ncdo.nl

Spring 2000

In het verslagjaar 2000 zijn drie nummers van het blad ‘Spring’ uitgekomen en verspreid onder alle betrokkenen bij het Programma Leren voor Duurzaamheid. De artikelen zijn divers van opzet met ruimte voor discussie.

Organisatie: NCDO

Postbus 18184

1001 ZB AMSTERDAM

020-5503555

info@ncdo.nl

Kennismanagementteam (2001)

Er is een kennismanagementteam samengesteld met vertegenwoordigers van gemeenten, provincies, waterschappen, maatschappelijke organisaties en het programmamanagement, dat via diverse offertegangen een kennismanagementsysteem laat opbouwen, waarin naast dataoverzichten ruimte wordt geboden aan uitwisseling van kennis, discussie en verdieping.

Organisatie: LvD programmamanagement / NCDO

Mevrouw M. van Stalborch

Postbus 18184

1001 ZB AMSTERDAM

020-5503555

m.van.stalborch@ncdo.nl

Communities (2001)

In 2001 is een begin gemaakt met het zoeken naar aansluiting bij 'beschikbare kennis' vanuit aanpalende beleidsterreinen en de ontwikkeling van interprovinciale 'communities'. Binnen dit inhoudelijk en procesmatig innovatief programma kunnen betrokkenen groepen kennis, ervaring en inzichten uitwisselen: digitaal, schriftelijk en face-to-face. Er zijn een drietal communities in gang gezet: 'informeel leren'; 'veranderende functies'; 'gedrag en leefstijlen'. Aangegeven wordt dat het aantal daadwerkelijk betrokkenen bij 'informeel leren' nog relatief beperkt is, hetgeen kan worden verklaard door de eis van actieve deelname, maar dat de inzet van de huidige groep groot is. De community 'gedrag- en leefstijlen' verloopt volgens plan en heeft nieuwe doelgroepen weten te bereiken.

Informeel leren

SME MilieuAdviseurs

De heer H.A Schotman

Postbus 13030

3507 LA UTRECHT

030-2802444

schotman@sme.nl

Veranderende functies

Paul van der Meer Consultancy B.V.

P. van der Meer

Amsterdamseweg 274

1182 HN AMSTELVEEN

020-3457893

p2p.paulvandermeer@planet.nl

Gedrag en leefstijlen

Wageningen Universiteit

Maatschappijwetenschappen

prof. dr.ir. G. Spaargaren

Hollandseweg 1

6706 KN WAGENINGEN

0317-483874

gert.spaargaren@alg.swg.wau.nl

Jaarconferentie 2001

Ook dit jaar zal een Jaarconferentie plaatsvinden. Als thema is gekozen voor: "van brede ambitie naar doelgerichte keuzes of haalbare verandering" om concrete inhoud te geven aan de algemeen geformuleerde ambities van het programma. De discussie spitst zich toe op de speerpunten maatschappelijke verankering en bestuurlijke integratie. Ook zal aandacht worden besteed aan de mondiale én intergenerationele dimensie van Duurzaamheid. De conferentie zal plaatsvinden op donderdag 15 november 2001.

Organisatie: Ithaca Meeting & association management

Mevrouw J.P. Bokhoven

Postbus 221

4140 AE Leerdam

0345-641927

ithaca@ithaca.nl

De spiegel (2001)

In het kader van kennismanagement zal in navolging van 'De Verdieping' deze herfst de zgn. 'Spiegel' plaatsvinden waarin maatschappelijke en bestuurlijke betrokkenen elkaar ontmoeten. Daar waar 'de Verdieping' onderdelen van het LvD nader tracht te verkennen heeft de Spiegel een meer reflecterende en evaluerende functie voor met name de *uitvoerders* van het programma. Ongewijzigd blijft het feit dat ook deze bijeenkomst als doel heeft vernieuwende inzichten te scheppen en te stimuleren. De bijeenkomst zal plaatsvinden in Sociëteit de Witte, Den Haag.

Organisatie: Brekend Vaatwerk

Mevrouw E.R. Kuipers

Postbus 16625

1001 RC AMSTERDAM

020-6247743

info@brekendvaatwerk.nl

Expert-meeting Biodiversity, Education and Public Awareness (BEPA) (2001)

Het programma draagt bij aan de organisatie van een internationale expertmeeting in oktober, georganiseerd door IUCN en LNV, met als thema: 'Learning for Sustainability, the case of Biodiversity'. Leren voor Duurzaamheid krijgt in deze conferentie een prominente rol toebedeeld.

Organisatie: HECT Consultancy

dhr. F. Hesselink

Gerard Doustraat 8

3583 SE UTRECHT

hesselink@knoware.nl

www.bepa-online.org

Veldbezoek stuurgroep

De Stuurgroep van het programma Leren voor Duurzaamheid heeft in 2001 een veldbezoek afgelegd aan een tweetal centra voor NME. Het contact tussen de Stuurgroep en 'het veld' heeft de betrokkenheid bij het programma weer een extra impuls gegeven. Bezocht werden het centrum voor NME in Apeldoorn en De Kaardebol. Tijdens de lunch vond een presentatie van de VEN plaats.

Organisatie: NCDO

Postbus 18184

1001 ZB AMSTERDAM

020-5503555

info@ncdo.nl

Spring 2001

In 2001 zullen een viertal edities uitgekomen van Spring (er moeten nog twee nummers verschijnen). Het blad heeft een functie naar de direct en minder direct betrokkenen bij het programma.

Organisatie: NCDO

Postbus 18184

1001 ZB AMSTERDAM

020-5503555

info@ncdo.nl

V. Professionalisering

De Zeister Kring (2000, 2001)

Bureau NME-Diensten / IVN heeft in opdracht van de Stuurgroep in 2000 een drietal bijeenkomsten georganiseerd onder de noemer van 'de Zeister Kring', waarin het NME-veld heeft geparticipeerd ter versterking van de kennis en positionering van LvD bij de overheid en in de samenleving. In 2001 zijn vier bijeenkomsten georganiseerd. In december volgt de vijfde.

Organisatie: Bureau NME-diensten/ IVN

Mevrouw I. Boerbank

Postbus 20123

1000 HC AMSTERDAM

020 – 622 8115

v.i.p.boerbank@ivn.nl

Toolkit (2001)

Op basis van relevante, buitenlandse, essays en toetsing aan de praktijk in Nederland wordt een 'toolkit' ontwikkeld voor het NME werkveld. In de toolkit wordt aandacht besteed aan de inhoudelijke stap die moet worden gezet van NME naar Leren voor Duurzaamheid. Tevens worden verschillende werkwijzen, goede voorbeelden geschetst.

Organisatie: Van Kempen onderzoek en advies

Peter Paul van Kempen

Dolfijnstraat

2024 VV HAARLEM

030-2511948

Essaybundel LvD (2001)

Om 'Leren voor Duurzaamheid' meer en meer inhoud te geven, is opdracht gegeven een essaybundel met bijdragen uit verschillende invalshoeken samen te stellen.

Organisatie: Cailin Consult

mw. B. Wijffels

Kazernelaan 30

6711 RL EDE

0318-613245

b.wijffels@cailin.nl

Snelkookpan LvD (2001)

Organisaties die zich bezig houden met mondiaal en duurzaam organiseren tezamen een intensieve conferentie over 'leren voor duurzaamheid' en de betekenis daarvan voor de achterban van beide sectoren.

Organisatie: Bureau NME-diensten/ IVN

Mevrouw I. Boerbank

Postbus 20123

1000 HC AMSTERDAM

020 – 622 8115

v.i.p.boerbank@ivn.nl

VI. Colofon en meer informatie

Deze tekst is in opdracht van de interbestuurlijke stuurgroep 'Leren voor Duurzaamheid' uitgegeven door het programma-management.

Stuurgroep 'Leren voor Duurzaamheid'

Secretaris

P/a Ministerie van LNV

De heer drs. R.M. van Raaij

Postbus 20401

NL - 2500 EK DEN HAAG

Tel.: +31 70 378 5011

Fax: +31 70 378 6145

E-mail: r.m.van.raaij@n.agro.nl

Programma-management 'Leren voor Duurzaamheid'

NCDO

Mevrouw drs. M. van Stalborch

Postbus 18184

NL – 1001 ZB AMSTERDAM

Tel.: +31 20 5503 563

Fax: +31 20 6208 716

E-mail: m.van.stalborch@ncdo.nl

De heer ir. H. Blanken

Tel.: +31 655 194 198

Fax: +31 24 324 1971

E-mail: h.blanken@novioconsult.nl